EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

22. juuni 2006 *

Kohtuasjas C-399/03,

mille esemeks on 24. septembril 2003 EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: G. Rozet, V. Di Bucci ja R. Lyal, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A.-M. Colaert ja F. Florindo Gijón,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Makarczyk, R. Schintgen, P. Kūris (ettekandja) ja J. Klučka,

kohtujurist: P. Léger,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. septembri 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 9. veebruari 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Hagis taotleb Euroopa Ühenduste Komisjon nõukogu 16. juuli 2003. aasta otsuse 2003/531/EÜ Belgia valitsuse poolt teatavatele Belgias asuvatele koordineerimiskeskustele antava abi kohta (ELT L 184, lk 17, edaspidi „vaidlustatud otsus") tühistamist.

Õiguslik raamistik

2 Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) olemasolev abi:

[...]

ii) heakskiidetud abi, see tähendab komisjoni või nõukogu poolt heakskiidetud abikavad või individuaalne abi;

iii) abi, mida peetakse heakskiidetuks vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 6 või enne käesolevat määrust, kuid vastavalt selle menetlusele;

iv) abi, mida peetakse olemasolevaks abiks vastavalt artiklile 15;

v) abi, mida peetakse olemasolevaks abiks, kuna on võimalik teha kindlaks, et selle kehtestamise ajal ei olnud see veel abi, vaid on muutunud selleks hiljem ühisturu arengu tõttu ja ilma et liikmesriik oleks seda muutnud. Kui teatavad meetmed muutuvad abiks pärast tegevuse liberaliseerimist ühenduse õiguses, ei käsitleta neid meetmeid pärast liberaliseerimise kuupäeva enam olemasoleva abina;

c) uus abi — kogu abi, see tähendab abikavad ja individuaalne abi, mis ei ole olemasolev abi, sealhulgas olemasoleva abi muudatused;

[...]"

Vaidlustatud otsus ja selle kontekst

3 30. detsembri 1982. aasta Belgia kuninga dekreedis nr 187 koordineerimiskeskuste asutamise kohta (*Moniteur belge* 13.1.1983) kehtestas Belgia Kuningriik maksuvabastuse kestusega kümme aastat selliste koordineerimiskeskuste tulumaksu suhtes, kes täidavad ettevõtjate jaoks, kelle kontserni nad kuuluvad, teatavaid haldus-, ettevalmistavaid ja lisaülesandeid ning vastutavad teatavate tsentraliseeritud finantstegevuste eest.

4 3. veebruaril 1983 teatas komisjon Belgia valitsusele, et nimetatud kuningliku dekreediga ette nähtud sekkumise suhtes kohaldatakse EMÜ artikli 92 lõiget 1 (muutunud EÜ asutamislepingu artikli 92 lõikeks 1, mis on omakorda pärast muutmist muutunud EÜ artikli 87 lõikeks 1), palus ennast sellest maksustamiskorrast teavitada ja lõpetada selle kohaldamine viivitamatult.

5 Pärast seda, kui teda teavitati 3. aprillil 1984 koordineerimiskeskuste maksustamiskorra muutmise seaduseelnõust, otsustas komisjon 2. mail 1984, et muudetud maksustamiskord ei sisalda enam abi elemente asutamislepingu artikli 92 lõike 1 tähenduses. Nimetatud otsus tehti Belgia valitsusele teatavaks 16. mai 1984. aasta kirjaga.

6 Kuid arvestades, et seadusega sisse viidud muudatused ei olnud nimetatud eelnõuga täielikus vastavuses, avas komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 (muutunud EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikeks 1, mis on omakorda pärast muutmist muutunud EÜ artikli 88 lõikeks 2) ettenähtud menetluse.

7 Pärast 4. augusti 1986. aasta uut seadusemuudatust lõpetas komisjon menetluse ja teatas Belgia valitsusele oma otsusest 9. märtsil 1987.

8 Esiteks võttis nõukogu 1. detsembril 1997 ühehäälselt vastu rea järeldusi ning resolutsiooni äriühingute maksustamise juhendi kohta. Komisjoni 29. veebruari 2000. aasta aruanne liigitas koordineerimiskeskusi puudutavad Belgia õigusnormid kahjulikeks maksumeetmeteks, mis tuleb kehtetuks tunnistada 31. detsembriks 2005. Seejärel otsustas majandus- ja rahandusministrite nõukogu (ECOFIN) 26. ja 27. novembril 2000, et kahjulike meetmete rakendamise lõpptähtpäev kehtib isikutele, kes saavad seda abi 31. detsembri 2000. aasta seisuga. Lõpuks kiitis nõukogu 21. jaanuaril 2003 heaks teatavate kahjulike maksumeetmete rakendamise peale 2005. aastat; sealhulgas Belgia koordineerimiskeskuste puhul kuni 31. detsembrini 2010.

9 Kõikide liikmesriikides kehtivate maksustamiskordade kontrollimise raames palus komisjon 12. veebruaril 1999 Belgia ametivõimudel esitada endale teave koordineerimiskeskuste kohta. 17. juuli 2000. aasta kirjas teatas komisjon Belgia ametivõimudele, et koordineerimiskeskuste maksustamiskord tundub endast kujutavat EÜ artikli 87 lõikes 1 määratletud riigiabi.

10 11. juulil 2001 võttis komisjon vastu ettepanekud kohaste meetmete kohta, mis üleminekumeetmena nägid ette, et enne nende meetmete vastuvõtmise kuupäeva volituse saanud koordineerimiskeskuste suhtes võib nimetatud maksustamise korda kohaldada kuni 31. detsembrini 2005.

11 Komisjon teatas 27. veebruari 2002. aasta kirjaga Belgia Kuningriigile oma otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ettenähtud kontrollimismenetlus ning võttis seejärel 17. veebruaril 2003 vastu otsuse 2003/757/EÜ Belgia poolt Belgias asuvatele koordineerimiskeskustele antava abikava kohta (ELT L 282, lk 25). Viimatinimetatud otsuse peale on Euroopa Kohtule esitatud kaks tühistamishagi.

12 Pärast seda, kui talle oli teatatud kuninga dekreedi nr 187 muutmise seaduse eelnõu koostamisest, teatas komisjon 23. aprilli 2003. aasta kirjaga Belgia Kuningriigile oma otsusest avada teatava osa kavandatud meetmete suhtes uurimismenetlus.

13 Alates 6. märtsist 2003 pöördus Belgia Kuningriik üheaegselt nii komisjoni kui nõukogu poole taotlusega „teha kõik vajalik selleks, et koordineerimiskeskustele, kelle volitus lõpeb pärast 17. veebruari 2003, antaks pikendus kuni 31. detsembrini 2005". Seda taotlust uuendati EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel 20. märtsil ja 26. mail 2003.

14 16. juuli 2003. aasta koosolekul võttis nõukogu vastu vaidlustatud otsuse, milles ta leidis, et abi, mida Belgia Kuningriik kavatseb anda ettevõtjatele, kes kuninga dekreedi nr 187 alusel olid seisuga 31. detsember 2000 volitatud tegutsema koordineerimiskeskustena ja kelle volitused lõppevad 17. veebruari 2003 ja 31. detsembri 2005 vahel, on ühisturuga kokkusobiv. Kõnealune abi seisneb ettevõtte tulumaksu tavalise maksumäära rakendamises *cost plus* meetodil kindlaksmääratud maksubaasile; iga-aastase erimaksu kohaldamises, mille suurus

on 10 000 eurot töötaja kohta ja mille laeks on 100 000 eurot; maksuvabastuses kapitalimaksu tasumisest kinnisvara eest, mille omanikud koordineerimiskeskused on; maksuvabastuses keskuste poolt makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja litsentsitasudelt ja tulult, mida keskused saavad hoiustatud rahalt; ning maksuvabastuses kapitali märkimise ja põhikirjajärgse kapitali suurendamise registreerimisel.

Hagi

15 Komisjon esitab oma hagi toetuseks neli väidet, mis tulenevad vastavalt nõukogu pädevuse puudumisest, võimu kuritarvitamisest ja menetlusnormide rikkumisest, asutamislepingu ja erinevate üldpõhimõtete rikkumisest ning, teise võimalusena, ilmsest kaalutlusveast.

Esimene väide

Poolte argumendid

16 Komisjoni esimene väide on, et nõukogul puudus pädevus vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks.

17 Komisjon leiab esiteks, et asutamislepingu ja määruse nr 659/1999 sätted annavad talle ainupädevuse sellise otsuse, nagu seda on vaidlustatud otsus, vastuvõtmiseks. Nõukogul on selles valdkonnas ainult erandlik pädevus ja seda peab tõlgendama kitsalt, et vältida pädevusvaidlusi kahe institutsiooni vahel. Veelgi enam, nõukogu on

käesoleval juhul oma pädevuse kaotanud, kuna EÜ artikli 88 lõikes 2 ettenähtud aegumistähtaja möödumise tingimused on täidetud.

18 Teiseks toob komisjon välja, et vaidlustatud otsus on suunatud sellise maksustamiskorra säilitamisele, mille ühisturuga kokkusobivuse suhtes on komisjon oma 23. aprilli 2003. aasta kirjas kahtlusi väljendanud, ning et kõnealune otsus ei käsitle mõnd uut abikava või üksikmeedet, vaid olemasolevat abi asutamislepingu tähenduses.

19 Nõukogu väidab, et lahendus, milleni jõuti 29. juuni 2004. aasta kohtuotsuses C-110/02: komisjon *vs.* nõukogu (EKL 2004, lk I-6333), ei ole käesolevas asjas kasutatav, kuna selles antakse heakskiit uuele abile, mis on erinev sellest, mille komisjon on ühisturuga kokkusobimatuks tunnistanud.

20 Ta väidab sellega seoses, et heakskiidetud abi, mis seati sisse uute õigusnormidega, antakse piiratud arvule ettevõtjatele, kes kõik on määratletavad, s.o umbes kolmkümmend koordineerimiskeskust, kelle volitused lõppevad 17. veebruari 2003 ja 31. detsembri 2005 vahel. Lisaks on see otsuse mõju ajaliselt piiratud, kuna see ei kehti kauem kui 31. detsembrini 2005. Kõnealune abi on vastavatele ettevõtjatele vähem soodne kui varasem abikava.

21 Lisaks leiab ta, et vaidlustatud otsus ei anna Belgia Kuningriigile mitte luba komisjoni poolt ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abikava säilitamiseks, vaid uue õigusakti vastuvõtmiseks.

22 Seoses ajavahemikuga, mis on Belgia Kuningriigi poolt EÜ artikli 88 lõike 2 alusel avalduse esitamise ja vaidlustatud otsuse vastuvõtmise vahel, märgib nõukogu, et Belgia Kuningriigi alalise esindaja 20. märtsi 2003. aasta kiri on üksnes ettevalmistav dokument, mille eesmärk on lihtsustada tõlkimist, et saaks asuda aruteludele kavandatud meetmete üle. Belgia Kuningriigi avaldus esitati talle seega alles 26. mail 2003.

Euroopa Kohtu hinnang

23 Tuleb märkida, et Euroopa Kohus on eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* nõukogu määratlenud tingimused, millal nõukogu võib teha riigiabi heakskiitva otsuse pärast seda, kui komisjon on võtnud vastu otsuse, milles tuvastatakse, et see abi ei ole ühisturuga kokkusobiv.

24 Esiteks tõlgendas Euroopa Kohus nimetatud otsuse punktis 31 EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu kohaldamisala, leides, et nõukogu pädevus on selgelt erandliku iseloomuga. Kohus teeb sellest järelduse, et kui asjaomane liikmesriik ei ole selle sätte alusel esitanud nõukogule avaldust enne seda, kui komisjon tunnistab abi ühisturuga kokkusobimatuks, ei ole nõukogul enam õigust kasutada talle selle sättega antud erandlikku pädevust, et tunnistada abi ühisturuga kokkusobivaks (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, punkt 33).

25 Euroopa Kohus leiab, et selline tõlgendus, mis mille kohaselt saab ära hoida sama riigiabi kohta käivad komisjoni ja nõukogu järjestikused vastandlikud otsused, aitab kaasa õiguskindlusele (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, punkt 35).

26 Teiseks uuris Euroopa Kohus, kas nõukogu pädevuse puudumine tähendab, et nõukogu ei ole pädev otsustama ka abimeetme üle, mille eesmärk on eraldada varem komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseadusliku abi saajatele rahasumma, et hüvitada tagasimakseid, mida nad peavad nimetatud otsuse kohaselt tegema.

27 Kohus tõi välja, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ohustab sellistel asjaoludel möönmine, et liikmesriik võib anda varem komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseadusliku abi saajatele uut abi ebaseadusliku abi suuruses summas, eesmärgiga neutraliseerida komisjoni otsusega abisaajatele kohustuslikuks tehtud tagasimaksmisest tulenevaid tagajärgi, ilmselgelt EÜ artiklite 87 ja 88 alusel vastuvõetud komisjoni otsuste mõjusust (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, punkt 43).

28 Seepärast tegi Euroopa Kohus otsuse, et kui komisjon on võtnud vastu otsuse abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise kohta, ei või nõukogu, kes ei tohi teha takistusi komisjoni otsusele abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise kohta, tunnistades ise nimetatud abi selle turuga kokkusobivaks, lisaks takistada sellise otsuse mõjusust sellega, et tunnistab ise EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel ühisturuga kokkusobivaks abi, mille eesmärk on hüvitada komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseaduslikku abi saanute tagasimaksed, mida viimased on komisjoni otsuse alusel kohustatud tegema (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu, punktid 44 ja 45).

29 Selle kohtupraktika taustal tuleb teha järeldus, et nõukogu ei olnud õigustatud vaidlustatud otsust tegema.

30 Esiteks on selge, et Belgia Kuningriik tegi nõukogule avalduse pärast otsuse 2003/757 vastuvõtmist, millega tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks Belgia riigi poolt koordineerimiskeskustele antud abi.

31 Teiseks tuleb uurida, kas vaidlustatud otsuse artiklis 1 kirjeldatud abi ja otsuse 2003/757 esemeks olev abi on identsed.

32 Selles osas tuleneb toimikumaterjalidest, täpsemalt Belgia Kuningriigi poolt nõukogule 6. märtsil 2003 saadetud teatest, et abikava, mille nõukogu pidi ühisturuga kokkusobivaks tunnistama, on sama, mis otsuse 2003/757 esemeks olnu.

33 Lisaks ei jäta 26. mai 2003. aasta teade, milles Belgia Kuningriigi alaline esindaja Euroopa Liidu juures kirjeldab kõnealuse abi sisu, mingit kahtlust vaadeldavate meetmete identsuse osas.

34 Lõpuks, vaidlustatud otsuses kiidetakse heaks meetmed, mis seisnevad samade, palgatöötajate arvust lähtuvate maksustatava tulu ja tasumisele kuuluva maksu kindlaksmääramise meetodite kohaldamises, mis on ette nähtud koordineerimiskeskuste maksustamiskorras. See hõlmab ka samu maksuvabastusi kapitalimaksu tasumisest kinnis- ja vallasvara eest ning omakapitali suurendamise maksust.

35 Kolmandaks tuleb kindlaks teha, milline on vaidlustatud otsuse toime. Piisab kui märkida, et kõnealuse otsuse sõnastusest tuleneb ka, et selle eesmärgiks on tegeleda otsuse 2003/757 tagajärgedega osas, mis puudutab koordineerimiskeskusi, kelle volitused lõppesid 17. veebruari 2003 ja 31. detsembri 2005 vahel.

36 Seetõttu oli vaidlustatud otsuse vastuvõtmine otsusega 2003/757 vastuolus. Asjaolu, et see käsitleb ainult piiratud arvu ettevõtjaid ja kehtib ainult määratletud ajavahemiku jooksul, ei mõjuta järeldust, et see on vastuolus otsusega 2003/757, mille artiklis 2 on sätestatud, et alates otsuse teatavakstegemisest ei saa kõnealuse

abikava alusel antud soodustusi pikendada kehtivate volituste uuendamise teel, ning et kui volitused lõpevad enne 31. detsembrit 2010, ei saa selle abikavaga kaasnevaid soodustusi ka mitte ajutiselt enam uuesti anda.

37 Eelnevast nähtub, et nõukogu ei olnud õigustatud vaidlustatud otsust tegema.

38 Sellest järeldub, et komisjoni esimene hagi toetuseks esitatud väide, mis käsitleb nõukogu pädevuse puudumist vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks, on põhjendatud, järelikult tuleb otsus tühistada.

Hagi ülejäänud väited

39 Kuna komisjoni esimese väitega tuleb nõustuda ja vaidlustatud otsus tuleb selles osas tühistada, puudub vajadus vaadata läbi teisi komisjoni hagi toetuseks esitatud väiteid.

Kohtukulud

40 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud nõukogult välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Tühistada nõukogu 16. juuli 2003. aasta otsus 2003/531/EÜ Belgia valitsuse poolt teatavatele Belgias asuvatele koordineerimiskeskustele antava abi kohta.**

2. **Mõista kohtukulud välja Euroopa Liidu Nõukogult.**

Allkirjad